

Asiantuntijalausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle valtioneuvoston selvityksestä, joka koskee EU:n komission kriittisiin raaka-aineisiin liittyvä tiedonantoa

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Teknologiateollisuus ry:ltä kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksestä E 4/2021 vp, joka koskee EU:n komission tiedonantoa kriittisistä raaka-aineista 3.9.2020. Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteamme lausuntonamme seuraavaa:

Lausunto

Teknologiateollisuus kannattaa perusmuistiossa esitettyjä Suomen kantoja.

Komission linjaus on tasapainoinen. Siinä tunnistetaan tarve eurooppalaisen tuotannon kehittämiseen sekä kaivostoiminnassa että metallien jalostuksessa. Samalla panostetaan kiertotalouteen ja resurssitehokkuuteen. EU:n tunnistamien kriittisten raaka-aineiden tarve moninkertaistuu lähitulevaisuudessa, ja tämä on tärkeä mahdollisuus Suomelle. Esimerkiksi litiumin, koboltin ja apatiitin kohdalta Suomi voi olla merkittävä tuottaja EU:ssa.

Suomi painottaa lausunnossaan investointeja sekä teollisuuden uudistumiseen ja TKI-toiminnan kehittämiseen. Kaivosteollisuus, metallien jalostus sekä toimialan teknologiatoimijat kannattavat linjausta. Teollisuus on Suomessa mukana useissa tutkimushankkeissa, jotka tähtäävät raaka-aineiden kierrättävyyden lisäämiseen, vähähiilisempään valmistukseen sekä energiatehokkuuteen. Tutkimusta tehdään Suomessa useissa korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa sekä teollisuuden rahoituksella että julkisen rahoituksen tukemana.

Raaka-aineiden arvoketjujen vastuullisuuden alleviivaaminen näkyy kaikkialla maailmassa. Suomessa Kestävän kaivostoiminnan verkosto on kehittänyt oman vastuustandardin sekä kaivostoimintaan että malminetsintään. Vastuulliset hankintaketju sekä toisaalta metallien jäljitettävyyden ovat kokonaisuuksia, joita tutkitaan ja kehitetään niin Suomessa kuin kaikkialla. Teknologiateollisuus ry katsoo, että Suomen on oltaava aktiivinen komission suuntaan, jotta valmistava teollisuus EU:n alueella tunnistaa tehdyn kehitystyön. Tämä koskee erityisesti akkuarvoketjun valmistusketjua.

EU:n komission kriittisten raaka-aineiden kokonaisuutta perusmuistiossa käsitellään kattavasti. Olennaista on muistaa, ettei kyse ole vain geologisesta mineraalipotentialista. Kriittisyyteen vaikuttavat monet tekijät, ja myös EU:n oman teollisuuden rakenne sekä erittäin usein kauppapolitiikka. EU ei pyrikään omavaraisuuteen mutta Suomessa toimivan kaivosteollisuuden näkökulmasta tuontiriippuvuuden vähentämistä olisi hyvä painottaa nykyistä enemmän. Samalla on kuitenkin syytä muistuttaa, että EU:ssa viimekätinen päätöksenteko raaka-aineiden hyödyntämisestä on kullakin jäsenvaltiolla.

Komissio on perustanut Euroopan raaka-aineallianssin, joka kokoaa yhteen kaikki olennaiset sidosryhmät. Allianssi keskittyy toiminnassaan ensisijaisesti EU:n kiireellisimpiin tarpeisiin eli selviytymiskyvyn parantamiseen mm. harvinaisten maametallien osalta. Myöhemmin allianssin toimintaa voidaan laajentaa kattamaan myös muut raaka-aineet ja perusmetallit.

Perusmuistiossa esitellään komission muita toimenpiteitä. Nähtäväksi jää, miten komissio vie näitä kokonaisuuksia eteenpäin. Kysymyksiä on herännyt muun muassa kestävän rahoituksen (toimenpide 2 – Sustainable finance ja taksonomia) osalta siitä, ymmärtääkö komissio kansainväliset, EU:n ulkopuoliset raaka-ainevirrat ja niiden erilaiset hiilijalanjälki- ja ympäristövaikutukset.

Toimenpide 5 mukaan tulisi määritellä pikaisesti niitä hankkeita, jotka olisivat investointien suhteen riittävän valmiita ja joihin voisi kohdistaa investointeja. Tämä on hyvä linjaus, joskin se jättää avoimeksi sen, kenen tulisi aktiivisesti toimia tässä asiassa.

18.2.2020

Toimenpide 9 kohdalla komissio ilmoittaa kehittävänsä strategisia kumppanuuksia eri osapuolten kanssa. Tavoitteena on sekä raaka-aineiden saannin varmistaminen esimerkiksi kauppapolitiikan keinoin. Esi-merkkinä komissio mainitsee Kanadan, jonka kanssa EU:lla on vapaakauppasopimus (CETA). On hyvä, että komissio tuo esiin laajasti eri keinoja ja tässä on Suomellakin oma roolinsa.

Toimenpide 10 mainitsee vastuulliset kaivoskäytännöt. Suomi on Kestävän kaivostoiminnan verkoston kautta ollut tässä ensimmäinen EU:n alueella. Kehitys on nimenomaisesti perustunut vapaaehtoiseen sitoutumiseen ja laajaan yhteistyöhön. Suomen tulee kriittisesti arvioida aloitteita, joilla pyritään laajentamaan lainsäädännön merkitystä tällä loholla.

Pidämme tärkeänä, että metallien arvoketjuja kehitetään EU:n sisällä. EU:n ja Suomen tavoite taistella ilmaston lämpenemistä vastaan ja osoittaa muulle maailmalle, että hiilineutraalius voidaan saavuttaa, onnistuu vain, jos kehitämme ja lisäämme edelleen vähähiilistä kaivos- ja metallinjalostustuotantoa. Metallien kysyntä kyllä kasvaa automaattisesti tuuli- ja aurinkovoiman sekä prosessien sähköistyksen ja sähköautoilun lisääntymisen myötä. Toimintaympäristön kilpailukyvyyn on kuitenkin oltava kunnossa.

Lopuksi

Teknologiateollisuus ry:n sekä Kaivosteollisuus ry:n ja Metallinjalostajat ry:n tuki ja laaja asiantuntemus eri osa-alueista on käytettävissä asiakokonaisuuden myöhempien vaiheiden kannanmuodostuksen tueksi.

Lisätietoja

Pekka Suomela, Kaivosteollisuus ry, 040 533 2848 (toimisto@kaivosteollisuus.fi)